

нального організму в напрямку гармонійного поєднання локальнотрадиційних культурних кодів із цивілізаційними стандартами. За нинішніх умов глобалізації та прискореної культурної нівеляції навіть державно захищені, благополучні культури застосовують різні форми самозбереження. На державному рівні розробляються і діють програми захисту культурного середовища у Франції, що виявляється у протидії замінам французької термінології іноземною, у відстоюванні традиційної моделі харчування, наданні переваги національній кінопродукції і масовій музичній культурі. Активне включення у світові економічні процеси Японії не супроводжується втратою її етнокультурної своєрідності, не в останню чергу завдяки активній державній підтримці культури власного народу. Відкритість до сучасної культури і водночас стійкий консерватизм у позитивному його значенні традиційно демонструє Велика Британія. Дослідники слушно стверджують, що англійський народ на короткій нозі із часом, і є справді господарем своїх століть і метикуватю веде господарство, що й означає бути людиною, успадковуючи минуле, жити майбутнім, тобто перебувати в сучасному, бо сучасне є явленість минулого і майбутнього.

**І.Р. ЮХНОВСЬКИЙ,
академік НАН України,
директор Інституту національної пам'яті України**

У своєму виступі я торкнувся трьох питань: про систему УАР-нет — новий оптоволоконний академічний зв'язок, про середній клас, який має бути панівним, про Інститут національної пам'яті України.

Постановою Президії НАН України від 20 листопада 1998 р. була заснована українська науково-дослідна мережа Інсти-

Негація культурної традиції в Україні та намагання деяких політиків прищепити масовій свідомості нову культурну модель більше з акцентом на майбутнє, без урахування традиційного світосприйняття, не має успіху. Адже в сьогоднішньому світі домінують лише ті нації, які зуміли не піддатися спокусам штучно пришвидшеної перебудови власної національної культури. Беззаперечним є факт, що тільки та нація, котра політично і культурно самоусвідомилася, зуміє віднайти адекватні відповіді на виклики простору і часу. Демократична держава має визнати самоцінність культури, розглядати її як саморегулюючу сферу суспільного життя, тому й діяльність свою спрямовує на безперешкодне функціонування і розвиток усіх присутніх на її території культур, як титульної нації, так і соціально визнаних субкультур етнічних груп та національних меншин. Україна не може ігнорувати ані власні традиції, ані систему негативно або позитивно звернених до неї зовнішніх очікувань.

Отже, формувати національну самосвідомість громадян та систему загальнонаціональних культурних цінностей неможливо без урахування базових цінностей української культури як цілісного феномена, що охоплює ретроспективу та сучасність.

туту фізики конденсованих систем. На той час я очолював цю установу, і за вісім років державний телекомунікаційний центр посів провідне місце у наданні мережевих послуг організаціям Академії наук. Нині завдяки бюджетним асигнуванням і активній діяльності створено потужну оптоволоконну комунікаційну мережу НАН

України, засновану на власних каналах. Побудовано магістральний канал передачі даних швидкістю 2500 мбіт/с, за маршрутом Київ – Харків – Львів – Державний кордон з Польщею, до узгодженої точки з'єднання з польською науковою телекомунікаційною системою «Піонер», і завдяки цьому – з європейською системою у Швейцарії. Таким чином, поки політики говорять про інтеграцію із Західною Європою, Академія наук фактично здійснила це наукове об'єднання з допомогою оптоволоконного електронного зв'язку. Створено фрагмент оптоволоконної мережі у Києві довжиною 93 км зі швидкістю обміну даними 1000 мбіт/с. Цей фрагмент об'єднує 60 установ НАН у Києві і дає можливість швидкісного доступу до бібліотечних, інформаційних, обчислювальних ресурсів.

Завдяки бюджетним асигнуванням (а це 40 млн грн на розвиток сучасної інструментальної бази Академії наук) створена найпотужніша в Україні об'єднана обчислювальна система. Вона уможливує обчислення найскладніших систем, параметрів перебігу реакцій і процесів, які відбуваються у природі. Якщо додати політику модернізації новітнім науковим обладнанням, то об'єднання приладів наукового спостереження з найпотужнішою обчислювальною базою дає змогу нашим теоретикам та експериментаторам одержувати результати світового значення.

На 2007 рік заплановано побудувати технічні майданчики в Дніпропетровську, Донецьку, Сімферополі, Одесі та створити аналогічні київській оптоволоконній мережі. Утримання такої системи, звісно, потребує дуже високої кваліфікації. Слід сказати, що за 8 років виріс надзвичайно компетентний апарат спеціалістів УАР-нету. І вже нині видатки на розвиток цієї мережі становлять 1,5 млн грн, однак вони повністю покриваються тими прибутками, які одержує

мережа. Установи Академії наук отримують безоплатний доступ до всіх інформаційних та аналітичних систем.

Гасло «Більше добре оплачуваних робочих місць» — це загальноєвропейське гасло в усіх розвинених економічних системах. Сьогодні на величезних обчислювальних системах моделюють динаміку і стійкість різноманітних соціальних процесів, зокрема, щодо умов формування панівного середнього класу. Існують дві аксіоми, згідно з якими він може бути створений: за контакту двох взаємодіючих агентів, біднішого і багатшого, де відбувається певний обмін доходами, ймовірність біднішому отримати вигідний результат, має бути більшою; контактувати повинні всі з усіма. Тобто якщо ми маємо систему, де є багаті, середній клас і бідні, то для того, щоб утримувався панівним середній клас, в економічній системі необхідно контактувати всім з усіма. Тому такі речі, як, скажімо, створення привілейованих шкіл чи вишів, так само, як і гасло: «Пролетарі всіх країн, єднайтеся!», є абсолютно безглуздими, оскільки ведуть до знищення середнього класу. Стосовно Академії наук, то ми маємо налагодити дуже широкі контакти НАН України та її лабораторій з усіма виробничими і культурними системами України. Я дуже радий, що паростки цього вже з'являються.

І наприкінці дозвольте сказати кілька слів про Інститут національної пам'яті. Він був створений майже рік тому. Президент України зобов'язав мене очолити цю установу. Інститут національної пам'яті — це державний комітет при Кабінеті Міністрів. Він розгортатиме свою діяльність у трьох головних сегментах: пам'ять української нації; славні сторінки історії українського народу; майбутнє. Тут є три пріоритети — здійснення національної політики всередині держави; створення панівного середнього класу; недопущення масового

виїзду молодих фахівців за кордон. Сегмент пам'яті об'єднує ті періоди історії України, коли наша нація поклала неймовірні жертви на вівтар своєї незалежності. Ми маємо довести всім українцям, що незалежність не впала нам просто з неба, що нація надто дорогою ціною (протягом століть мільйони страчених, закатованих, замордованих голодом, вигнаних зі своєї землі) заплатила за неї. Можливо, це найбільші жертви серед усіх націй світу. Коли ми говоримо про Голодомор 1931–1934 років і геноцид протягом шести місяців 1933-го, то ми говоримо про страшну політику, яка почалася з колективізації і розкуркулення і призвела до повного знищення тисячолітнього укладу у сільському господарстві України, до жахної кількості жертв усередині держави. Коли ми говоримо про визвольні змагання української нації, то замість того, щоб говорити про боротьбу ОУН-УПА, ми маємо говорити про визвольну боротьбу, яка велася в Україні від 1917 року, після падіння Центральної Ради, і тривала до 1930-го, і в роки Великої Вітчизняної війни. Необхідно уславити великий подвиг українського народу у боротьбі проти німецько-фашистських загарбників. Усе це є визвольною бороть-

бою, всі ці речі мають бути об'єднані і таким чином консолідувати українську націю. Коли ми говоримо про політичні репресії, ми повинні чітко розуміти проблему злочину. Коли йдеться про історію українського народу, то я дуже хотів би, щоб був визначений стрижень нашої історії, де гідне місце відведено найвидатнішим досягненням і наших гетьманів, і наших полководців, і наших учених, щоб нація була гордою і достойною. І на цьому шляху Інститут національної пам'яті просить допомоги в історичних інститутах, у всіх тих організаціях, які вивчають історію, юриспруденцію, інші гуманітарні науки. Існують праці великих істориків, які потрібно зібрати в одне ціле. Організувати цю роботу і покликаний наш Інститут.

Повертаючись до першого питання, хочу підкреслити, що створити згадану оптоволоконну лінію, безперечно, було б неможливо, якби на цю велику справу не мобілізували всю Академію наук. Так, Інститут програмних систем узяв на себе велику частину цієї роботи. Я хочу подякувати і Борису Євгеновичу Патону, і Анатолію Петровичу Шпаку за діяльну участь.

Шановні друзі, у взаємодії ми зробимо дуже багато!

Я.С. ЯЦКІВ,
академік НАН України,
голова Науково-видавничої ради НАН України,
директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України

Тема мого виступу стосується одного з елементів входження української науки до світового інформаційного простору, а саме — наукового книговидання.

Освіта і наука не визнають географічних кордонів, оскільки їхня найвища місія — формування гуманістичних ідеалів, демок-

ратичних принципів та академічних цінностей. Але кожна держава прагне зайняти гідне місце у цьому неперервному процесі пізнання людини та її навколишнього світу. Цьому сприяє наукове книговидання.

Це поняття ми трактуватимемо у широкому значенні, маючи на увазі видання мо-